

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 359/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených JUDr. Ondrejom Zacharom, advokátom, 1. mája 81, Liptovský Mikuláš, proti rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Co/114/2021 z 15. februára 2022 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/47/2022 z 22. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 25. mája 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkami v civilnom spore, ktoré žiadajú zrušiť a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovatelia sa s ďalšími žalobcami žalobou proti žalovanému družstvu domáhali určenia neplatnosti uznesení členskej schôdze z februára 2016. Medzi sťažovateľmi a družstvom bola sporná vecná legitímácia sťažovateľov, keď takúto žalobu môžu podať len členovia družstva. Sťažovatelia tvrdili, že sú členmi družstva na základe nimi podaných prihlášok a družstvo s nimi ako členmi konalo. Do konca roka 2015 ich pozývalo na členské schôdze, uvádzalo ich v prezenčných listinách schôdzí, umožnilo im realizovať ich členské práva hlasovaním, vecne reagovalo na ich námietky. Družstvo tvrdilo, že sťažovatelia nie sú jeho členmi, a nepoprelo, že s nimi ako členmi konalo, no len v dôsledku administratívnej chyby, ktorú zistilo a odstránilo ku koncu roka 2015. Členmi družstva boli predchodcovia sťažovateľov, no sťažovatelia nepreukázali, že po ich smrti podali prihlášku o členstvo s rozhodnutím o dedičstve. Okresný súd

žalobe vyhovel. Dospel k záveru, že od sťažovateľov nemožno spravodlivo žiadať predloženie prihlášky, rozhodnutí o prijatí za členov či potvrdenie o zaplatení členského vkladu, keď od smrti ich predchodcov uplynula dlhá doba. To, že s nimi družstvo dlhodobo konalo ako s členmi, u nich dôvodne vyvolalo presvedčenie o existencii ich členstva.

3. Na odvolanie družstva krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu sťažovateľov zamietol. Vychádzal zo stanov družstva, podľa ktorých členstvo za trvania družstva vzniká na základe písomnej prihlášky dňom prijatia člena predstavenstvom, čo sa spolu so zaplatením členského vkladu potvrdí členovi písomne. Hoci sa musí každá zmena v zozname členov družstva zaznamenať bezodkladne, s nesplnením tejto povinnosti zákon nespája žiadnu sankciu. Ak aj družstvo vedie nesprávny zoznam členov, tak je v záujme domnelých členov družstva, aby preukázali listinami, že sú jeho členmi. Zo zoznamu členov družstva k 30. decembru 2015 vyplýva, že sťažovatelia nimi nie sú. Krajský súd sa nestotožnil s okresným súdom, že existenciu členstva sťažovateľov preukazuje ich dlhoročná komunikácia s družstvom. Vychádzal z toho, že sťažovatelia nevedeli uviesť obdobie vzniku ich členstva, nepredložili prihlášku o členstvo, potvrdenie o prijatí za členov ani nepreukázali zaplatenie členského vkladu. Krajský súd dospel k tomu, že sťažovatelia musia preukázať, že sú členmi družstva, a toto nemožno preniesť na družstvo, ktoré tvrdí, že sťažovatelia nie sú jeho členmi. Krajský súd uzavrel, že sťažovatelia neunesli dôkazné bremeno k tvrdeniam, že sú členmi družstva. K inému konaniu, v ktorom bol sťažovateľ 1 proti družstvu úspešný len preto, že družstvo uznalo neplatnosť uznesení, krajský súd uviedol, že súdy musia osobitne v každom konaní skúmať vecnú legitimitáciu.

4. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Namietali porušenie ich procesných práv v miere porušenia práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku] tým, že krajský súd nerozhodol o ich žiadosti o predĺženie lehoty na vyjadrenie a nevyzval ich na vyjadrenie k odvolaniu žalovaného. Dovolanie odôvodnili aj tým, že krajský súd nesprávne vyriešil v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu neriešenú otázku [§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku]. K tomu uviedli, že krajský súd posudzoval, čo je a nie je dôkaz o existencii ich členstva v družstve. Hoci krajský súd od sťažovateľov vyžadoval predloženie prihlášky alebo potvrdenia o vzniku členstva, či zaplatení členského vkladu, pri inom žalobcovi bolo pre existenciu jeho členstva dostačujúce len to, že bol členom predstavenstva. Opäť poukázali na skorší rozsudok o určení neplatnosti uznesení členskej schôdze družstva aj vo vzťahu k sťažovateľovi 1. Poukazovali na svoje tvrdenia o tom, že podali prihlášku, zaplatili členský vklad a družstvo s nimi dlhoročne konalo ako s členmi.

5. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom dovolanie ako nedôvodné zamietol. K námietke o nerozhodnutí o predĺžení lehoty uviedol, že sťažovatelia túto žiadosť doručili 10. januára 2022 spolu s aspoň čiastočným vyjadrením k výzve krajského súdu s tým, že vyjadrenie do 20. januára 2022 doplnia. Sťažovatelia vyjadrenie nedoplnili ani do vyhlásenia rozsudku krajského súdu 15. februára 2022, o čom bol 7. februára 2022 zverejnený oznam na úradnej tabuli súdu. Námietku o nevyzvaní sťažovateľov na vyjadrenie k odvolaniu družstva vyhodnotil ako zmätočnú, keď výzva na vyjadrenie bola doručená zástupcovi sťažovateľov. V nadväznosti na námietku, že pri inom žalobcovi krajskému súdu pre záver o jeho aktívnej legitimitácii stačilo, že bol členom predstavenstva družstva, preskúmal najvyšší súd konzistentnosť hodnotenia dôkazov. Dospel k záveru, že krajský súd nevyhodnotil dôkazy svojvoľne a mimo prípustného logického

rámca. Krajský súd správne skúmal u každého žalobcu vecnú legitimitáciu osobitne. Preto procesným postupom nebolo sťažovateľom znemožnené uskutočňovať ich procesné práva.

6. Najvyšší súd zo sťažovateľmi vymedzeného dovolacieho dôvodu, hoc explicitne dovoláciu otázku nevymedzili, vyabstrahoval v dovolacej praxi neriešenú právnu otázku, či členstvo v družstve možno vyvodiť z toho, že osoba sa zúčastňuje členských schôdzí, vykonáva členské práva, je vedená v zozname členov, pozývaná na členské schôdze bez toho, aby preukázala podanú žiadosť o členstvo, alebo rozhodnutie o prijatí za člena či zaplatenie členského vkladu. Pri zodpovedaní tejto otázky najvyšší súd zohľadnil osobitosť pri zakladaní družstva, že iba osoby, ktoré pred hlasovaním na ustanovujúcej schôdzi podali prihlášku do družstva, možno považovať za členov družstva. V súlade s tým je upravený aj vznik družstva za trvania družstva, a to tak, že členstvo vzniká na základe písomnej členskej prihlášky. Najvyšší súd, vychádzajúc zo zákonných predpokladov vzniku členstva, zodpovedal dovoláciu otázku tak, že len z toho, že družstvo s osobou ako členom koná bez preukázania prihlášky, potvrdenia o prijatí či zaplatenia členského vkladu, nemožno vyvodiť existenciu členstva. Preto sťažovatelia nedôvodne namietali nesprávne právne posúdenie krajským súdom a ich dovolanie smeruje proti vecne správne rozhodnutiu.

III.

7. Sťažovatelia nesúhlasia s právnym posúdením krajského a najvyššieho súdu o neexistencii ich členstva v družstve. Opakovane zdôrazňujú, že tento záver je voči nim nespravodlivý, keď pri inom žalobcovi stačilo len to, že bol členom predstavenstva. Sťažovatelia najvyššiemu a krajskému súdu vytýkajú, že nelogicky vyhodnotil ich poukaz na iné konanie, v ktorom bol sťažovateľ 1 proti družstvu úspešný so žalobou o určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze. Sťažovatelia trvajú na tom, že boli za členov prijatí rozhodnutím predstavenstva na základe ich prihlášok a splnili všetky poplatkové povinnosti. Sťažovatelia poukazujú na to, že ich družstvo pozývalo na členské schôdze, umožnilo im vykonávať ich členské práva, zapisovalo ich do prezenčných listín a vecne odpovedalo na ich námietky. Sťažovatelia poukazujú na tvrdenia iných žalobcov, že družstvo ani na nasledujúce členské schôdze nepozýva členov podľa zoznamu ku koncu roka 2015, čo preukazuje jeho nesprávnosť.

IV.

8. Všetky sťažnostné námietky sú totožné s dovolacími námietkami, ktoré najvyšší súd podrobil vecnému prieskumu. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľov preto vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozsudku krajského súdu. Preto bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

9. K nedôvodnosti dovolania treba uviesť, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou (III. ÚS 391/09). Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné

pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

10. K neprípustnosti dovolania treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

11. Ústavná sťažnosť je len reprodukciou argumentácie sťažovateľov z konania pred všeobecnými súdmi. Sťažovatelia opakovane trvajú na tom, že podali členské prihlášky, čo sťažovateľ 1 potvrdil čestným vyhlásením, a zaplatili členské vklady. K tomu súdy jasne a zrozumiteľne uviedli, že sú to len dôkazmi nepreukázané tvrdenia, s čím treba súhlasiť. Aj s námietkou o nespravodlivosti rozhodnutia krajského súdu sa najvyšší súd vysporiadal. Konštatoval, že správnosť právneho záveru o existencii členstva iného žalobcu len preto, že bol členom predstavenstva, pre nepodanie dovolania oprávneným subjektom preskúmať nemohol. K tomu možno doplniť, že ak by aj najvyšší súd preskúmal správnosť tohto právneho záveru, tak pri jeho právnom zodpovedaní dovolacej otázky by akýkoľvek záver nebol spôsobilý ovplyvniť rozhodnutie vo vzťahu k sťažovateľom.

12. Súdy sa dostatočne rozumne vysporiadali aj s iným konaním, v ktorom bol sťažovateľ 1 ako žalobca proti družstvu o určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze úspešný, keď uviedli, že súd musí v každom konaní osobitne skúmať vecnú legitimitáciu. To platí o to viac, že v predchádzajúcom konaní súd neposudzoval existenciu členstva sťažovateľa 1 v družstve, ale žalobe vyhovel len preto, že družstvo uznalo neplatnosť uznesení pre neuznášanosť schôdze. Súdy sa vysporiadali aj s medzi stranami nespornými skutočnosťami, že družstvo so sťažovateľmi dlhoročne konalo ako s členmi. K tomu uviedli, že len z toho, že s nimi družstvo konalo ako s členmi, nemožno vyvodiť vznik členstva v družstve, keď zákonné podmienky vzniku členstva sú jasne vymedzené. K tvrdeniu sťažovateľov, že zoznam členov družstva z roku 2015 nie je súladný s realitou, treba uviesť, že to, koho družstvo pozýva na členské schôdze po februári 2016, nemá súvis s predmetom sporu.

13. Podľa sťažovateľov mali súdy dôkazy vyhodnotiť tak, aby nebolo porušené ich právo na spravodlivý proces. Podľa sťažovateľov je z vykonaných dôkazov zrejmé a tak to mali súdy aj vyhodnotiť, že družstvo s nimi ako členmi komunikovalo, umožnilo im vykonávať členské práva, vecne reagovalo na ich námietky, čo by nerobilo, ak by ich nepovažovalo za členov. Tieto skutočnosti však súdy vôbec nespochybnili a dôkazy vyhodnotili presne tak, ako ich žiadali

vyhodnotiť sťažovateľa. Tí sa však opomínajú stotožniť s nie skutkovým, ale právnym záverom, že len tieto skutočnosti nespôsobujú vznik členstva v družstve. Najvyšší súd odpoveď na dovoláciu otázku podporil aj zákonnou úpravou vzniku samotného družstva a hlasovania na ustanovujúcej schôdzi družstva a rozhodnutiami súdov nižších inštancií.

14. Najvyšší súd pri vymedzení dovolacích dôvodov a posudzovaní ich prípustnosti nepostupoval formalisticky, keď sa snažil pochopiť obsah dovolacích námietok, na ktoré dal sťažovateľom zrozumiteľné odpovede. Najvyšší súd z obsahu dovolania vyvodil právnu otázku spĺňajúcu podmienku posudzovania prípustnosti a dôvodnosti dovolania. Záver najvyššieho súdu o nedôvodnosti dovolacej námietky, že existenciu členstva v družstve možno vyvodiť z toho, že družstvo dlhodobo s osobami ako členmi koná, je bez právneho omylu. Závery najvyššieho súdu o čiastočnej nedôvodnosti a neprípustnosti dovolania sú založené na racionálnom, zrozumiteľnom a ústavne konformnom výklade právnej úpravy dovolania pre vady zmätočnosti, aj nesprávne právne posúdenie v civilnom procese. Preto namietaným rozsudkom najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo vylučuje porušenie práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Preto je ústavná sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2023

Robert Šorl
predseda senátu